

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaе, 1661

De Restitvtione Spoliatorvm. Titvlvs XIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

DE RESTITUTIONE SPOLIATORUM.

TITVLVS XIII.

CAP. I.

Altera restitutionem petentem, non est audienda reus de proprio sponte, nisi altere confiteatur.

Gregorius IX. S. Episcopo Constantino. Inter multum: a & infra. Conquestus est nobis & huiusmodi ceteris, eius campum ab ecclesia & hominibus irrationabiliter occupatum. Quod si iudicatum fuerit, tamen quia Eventus...

CAP. II.

Reus restitutionem beneficii, non obstat renuntiatio facta post spoliationem, quia presumitur non spontanea. Et sermo addit, non voluntarius non spontaneus: quoniam si probetur spontaneus, tunc obstat talis exceptio, vel renuntiatio in beneficiis.

Alexander III. Vigorn. Episcopo. Quoniam curis & perquisitis, quo tempore H. renuntiauit ecclesie, & si sibi confiteretur eum spoliatum, tunc eadem ecclesia renuntiavit: contra eum testes alterius partis, de iuramento, & renuntiatione sponte facta (restitutio facta) non admittit: quia non est voluntaria, quod sponte iuri suo renuntiaverit, qui renuntiauit. Sed testes eiusdem H. quibus intendit se probare, quod violenter praedicta ecclesia fuerit spoliata (demonstrato idonei fin) recipere non possunt.

CAP. III.

Reus restitutionem beneficii non auditur, etiam si spoliatioem probet, si probare non sponte illud beneficium prius resignasse.

Idem. Curia & questione F. clerici (quod violenter fuerat spoliatus) vobis dedimus in mandatis, ut si hoc omnino, cum sibi restitui faceretis. Quo cognito, respiciens ad aduersario, id non debere proficere: eo quod spontanea voluntate coram Eboracen. Archiepiscopo Archiepiscopo leg. praedictam ecclesiam s. abjurasset. [1. & 1.] Mandamus, quatenus si vobis confiteretur, quod praedictum in illa metra vel vi coactus, sed spontanea & praedictam ecclesiam taliter abjurasset: ei super hoc perpetuum silentium imponatis.

CAP. IV.

In iudicio de restitutione succumbit reus ipsius abjuratione probata, si qua ad testem.

Idem Vigorn. Episcopo, & Ellen. archid. Vna querela T. clerici b, quod H. persona ecclesie de Sander, ipsum super ecclesia sua de Pelen, iudicialiter spoliasset: Londonen. Episcopo, & tibi (fili archid.) dedimus in mandatis, ut si vobis constaret, quod praedictum H. alterius ecclesie personatum haberet, vel iuramento sponte praestito firmaverit, se memorata

a. C. de iur. in rem. b. Philagrius, alt. Philarius. c. in Clar. et alioq. v. s. d. Post conc. Lat. sub Alexan. III. p. 22. e. s. d. in. i. comp. e. Post conc. Lat. par. 22. f. l. j. qui v. D. de adq. p. s. g. sed spontanea voluntate. h. Post conc. Lat. p. 22. cap. 4. & 4. d. in. i. comp. i. a. P. l. c. m.

to T. super eadem a ecclesia quoniam de cetero non moturum: ab eius molestia super hoc compereretur eundem: [1. & 1.] Cum vero vobis plenius confiteretur, dictum H. non solum ecclesie alterius personatum habere, sed etiam spontanea voluntate ecclesiam de Pelen in perpetuum abjurasse: prohibuistis etiam ne dictum T. super hoc de cetero molestaret. Licet autem nuncius eiusdem H. posteriores literas imperaverit formam aliam continentes, quod non obstantibus literis a parte altera imperatis, revocari deberet, si quid immutatum esset in causa, postquam idem nuncius iter ad nos adriperit veniendi. Quia tamen non intelleximus, nec intelligi debuit ut revocaretur, quod per vos factum esset auctoritate literarum nostrarum b, sed si quid praesumptione vel violentia e immutatum esset: mandamus, quatenus sententiam, quam protulistis ante posterorum literarum receptionem, occasione ipsarum nullatenus revocare temeris: & si contra sententiam ipsam aliquid statuistis, studeatis id sublato adp. obstituto revocare. Si vero post receptionem sequentium literarum sententia lata fuerit: ea non obstante iuxta tenorem ipsarum appell. postposita procedatis.

[1. Postmodum vero nuncius per se. H. ad praesentiam nostram accedens confitens vobis asserit propositum, quod per violentiam idem H. eadem ecclesia spoliatum fuerit, & ideo ad vos nostras literas imperatas: ut si constaret vobis veritate cognita ipsam H. spoliatum esse, cum idem renunciatore ecclesie, contra eum testes alterius partis de iuramento & renuntiatione spontanea facta nullatenus recipere, sed testes prius H. quibus intendebat posse probare quod violenter praed. ecclesia spoliatum fuerit, a iuramento sibi idoneis, non dissensit recipere & secundum eorum depositionem vel demonstrationem & rationem & allegationem hinc inde productas in causa ipsa app. re. quod iustum est iudicetur, non obstantibus literis nostris, si qua alia ab altera parte impetrata fuissent, aut forma quam excessivius in alia litera super hoc impetratis. Addeamus insuper quod si super causa ipsa aliquid esset mutatum, postquam nuncius praedicti H. tunc iter arripuit ad nostram praesentiam veniendi, totam causam ante ingressum principali causa contradicimus, & appell. cess. in eum statum reducere in quo fuisse dignoscitur, cum nuncius praedicti H. iter ipsum aggressus: nisi forte interim idem H. cum altera parte spontanea voluntate postea super ecclesia ipsa convenire, tunc autem ex literis praedicti Episcopi & tui s. l. archid. nobis innotuit, quod vos priorem literarum tenorem secuti, partes debita solennitate citastis.]

CAP. V.

Petens restitutionem beneficii, quaestio institutionis non canonica, referri non potest.

Idem Braxien. Episcopo. N. literis d. tuis: & infra. Super illa questione, videlicet cum quis dicit se de possessione violenter eiectum: & aduersarius dicit eum non fuisse canonicè institutum: respondemus prius de violenta eiectione, quam de canonica institutione agi debere: quia praedo etiam est secundum rigorem juris restituendus.

CAP. VI.

Non obstat exceptio criminis agenti interdicto unde vi: vel quod vi aut clam.

Idem Exmen. e Episcopo. Item cum quis f. dicit se de possessione violenter eiectum, vel aduersarium clam possessionem intrasse,

a Ita super eadem causa: in multis artiq. b Verbum, Revocetur in irritum, Abbatu non intelligitur de legitime altu. c Innovatum. d Post concil. Lat. sub Alexand. III. par. 22. e. s. & c. s. d. in. i. comp. Antim. Cabr. comm. conc. III. de v. s. f. s. l. e. al. Leonen. f. Post concil. Lat. par. 22. ca. 6. & c. 6. d. in. i. comp.

h h

& aduersarius ei tamen obicit, ut eum a sua intentione repellat: non occurrit nobis, quod illius obiectio admitti debeat, a vel principalis causa propter hoc executione retardari: quoniam criminaliter aduersus eum ante restitutionem agere non potest, cum praesumatur eius existeri inimicus.

CAP. VII.

Spoliatus etiam a iudice iuris ordine praetermissis, ante omnia restituatur.

Idem Canon. Archiepiscopo.

Conquerente b. nobis Renaldo clerico accepimus, quod ipsum ecclesia de Vvefort e sine iudicio spoliasti. Quia vero jam non decet honestatem tuam clericorum jurisdictionis sine manifesta causa & rationabilis beneficiis spoliare, quibus tenentis paterna provisione consulere: mandamus, quatenus, si est ita, praedicto clerico praefatam ecclesiam cum redditibus inde perceptis restituas: & in pace eam possidere permittas. Restitutio autem facta, si quid aduersus eum super praescripta ecclesia proponere volueris, coram Exon. Episcopo delegato a nobis per te vel per sufficientem responsalem tuum, cum eodem R. ordine iudicario poteris experiri.

CAP. VIII.

Restitutio coniugis vivo praesente desponsationem & copulam, & de ipsius impunitate caventi, nisi magna sit viri auita.

Idem Ambian. & Belvacens. Episcopo.

Transmissa d. nobis, [1 & 7.] Mandamus, quatenus si vobis confiterit, quod praefata mulier praedicto militi legitime desponsata fuisset, & ab eo cognita, ipsam ei restitui faciat, recepta tamen sufficienti cautione, quod illi non debeat aliquod malum inferre. Si autem capitali odio ita mulierem vir persequitur, quod merito de iplo distidat, alicui proba & honesta mulieri ulque ad causae decisionem custodienda studiosius committatur, in loco ubi vir, vel parentes eius mulieri nullam possint violentiam e inferre.

[1 Quia nobis de veritate constare non potuit, causam experientia vestra duximus committendam. E. v. p. a. f.]

CAP. IX.

Per solutorem pensanti rei donata factam donatorio cuius auctoritate donatori, adquiritur illi donatorio recondita possessio: adeo, quod si ab illa expellitur, per interdictum recuperanda agere poterit.

Idem Exon. Ep. & abb. de Hereford.

Veniens f. ad nos h. canonicus sanctae Trinitatis de Haul: a suo priore & capitulo destitutus, in audientia nostra proposuit, quod cum Eboracen. Archiepiscopus ecclesiam de N. eis concessisset, & per scriptum proprium confirmasset, ita quod post decessum G. clerici (qui praefatam ecclesiam tunc retinebat) usibus eorum omnibus modis b. proficeret, & interim auctoritate ipsius Archiepiscopi idem G. ipsi canonicis annuam solveret pensionem: [1 & 7.] Respondemus quod si praefati canonici, de praedicta ecclesia auctoritate eiusdem Archiepiscopi vivente clerico perceperunt annuam pensionem: eo mortuo, quamvis auctoritate eiusdem Archiepiscopi non quaesierunt, vitiose tamen non sunt possessionem ingressi: cum (sicut cautum est) & is possideat, cuius nomine possidetur.

[1 Nos postmodum etiam ipsam concessionem scripto ipsius Archiepiscopi, diligenter inspecto auct. ap. duximus confirmandam. Mortuus autem praefatus clericus iam dicti canonici.

a Vid. l. qui ad mundanas b. etiam possidere cum l. si per Bar. ff. de adq. poss. b cap. i. eod. tit. in 2. compilat. c. Carisfort. d. e. eod. tit. in 2. compil. e. nosterham. f. v. a. eod. tit. in 2. compilat. g. al. Barillus. al. Basillus. al. Barcell. al. Barcellis. h. al. praesert.

et, licet per ipsum Archiepiscopum non fuisset in possessionem ecclesia praedicta restituta, tamen de concessione & usibus praefata plurimum confidimus, ecclesiam ipsam se a quibus turbaretur, qui eos super eadem ecclesia restituitur: Ingressi: & tam contra ipsum Archiepiscopum, qui praefatam ecclesiam contra praefatum clericum ad n. auctoritatem appellavit, ipsi vero per duos de fratribus suis appellacionem factam quoniam super dictis Archiepiscopum videtur et contra ecclesiam, qua praefatus G. clericus suis mortuis aliter usibus, quod vox credere possimus, motu praedicti canonici agere in infra. Magister vero M. & A. nuncios ipsorum Archiepiscoporum praesentes aderant ipsi super his iustitiae executionem, et de certum archidiaconus, iam praedicti per praefatos canonice per iuriam irrogatam. Quia si ab ipso litteras concessimus praefato ipsius auct. postmodum contempna, per se ipse in possessionem gredi non deberent. Non itaq.

CAP. X.

Si actor agente petitoris, vii super eadem rei delictum suum procedit in solo possessore, suffragi petitorum.

Lucius III. G. Archidiaconus & I. Praepos.

Turon.

Ex conquestione B. mulieris a ad nos venientem pervenisse, quod cum C. miles cum sibi manum copulasset, & maritali affectione pertractata, et ipsam susceperet, sine iudicio ecclesiae se remansit eadem: & de accusando super consanguinitate matrimonio, remoto appellacionis obstaculo, litteras ad nos impetravit: cum autem prius quam a iudice ab eadem citaretur, per dicebanum Episcopum virum suum citari petiisset, & ob hoc ad nos proprium nuncium addidisset: demum coram praefatis iudicibus constituta, cum per se, modo per procuratorem, ante ipsius causam sum, & post, virum sibi restitui postulabat. Inducto restituitioe denegata (quod fieri non debuit) in praesenti procedere b. voluerunt: unde ipsa modum actionem e ipsius ad tunc, in irritum revocantes, praedictum super matrimonio causam addidit, & sine actu co terminatis.

[1 Quia ergo iniuste & gratis Applicacionem dante nuncium impetrari, dis. v. p. a. f.]

CAP. XI.

Violentus rem cum fructibus, etiam qui per se potest restituere, damna restituit, & de iniuriis sanjuae compellitur.

Celestinus III.

Gravis a ad nos querela: & infra. Mandamus quatenus si vobis confiterit de praemissa, penitentiam Archidiaconum ablata praenominati monasterii, penitentiam cum integritate restituere, damna plenarie restituere, de illatis iniuriis competenter satisficere compellatur, provifuri ut non tantum fructus a novo de veteribus possessore perceptos, sed quos si eis possidere fructuarius possessores veteres percipissent, reddi faciant eadem.

CAP. XII.

Ingressus possessionem ignorans dominus ad quem pertinet, per ipsum dominum statim eam servare repulo, etiam si non ex tali repulsione competiti repulsus contra dominum restituitur, hoc dicit.

a Cap. 6. eod. tit. in 1. compil. b. Hic dicitur penitentiam cuius repugnat & servus huius cap. nam cum supra appellacionem negasset, & de facto procederet, ipsa appellacione de ad hoc abba. d. Cap. 5. eod. tit. in 2. compil. e. v. a. eod. tit. in 2. compil. qui autem cum b. q. ff. de vi & vi armata.

Innocentius III. Episcopus & capitulum
Tridon. a.

ta: recepto ab opponente iuramento de malitia, vegetatur restitu-
tuto quo ad toram, & fiet quo ad reliqua: si vero probatio
prompta non sint, fiet plena restitutio, nisi sit magna viri favo-
ritas.

Idem Bituricensis Archiepiscopus.

Iterastus recepit a quod cum quedam matri-
nomialis causa (Bituricensis Archiepiscopo in rem-
otis & agente) in tua presentia tractaretur, Guilielma mul-
lier & separari a G. viro suo constantissime postulabat, cui
se quarto gradu consanguinitatis, proponebat esse con-
iunctam: [1 & 7.] Vir autem sibi uxorem postulabat
restitu, qua ab eo sua temeritate diverit: [2 & 7.]
Rescripto petitis Apostolico edoceri, utrum quando
aliquis consanguinitatis gradus obicitur, in quo sedes
Apostolica dispensare non potest, nec etiam consuevit,
& probationes prompte sunt paratæ: indulgenda res-
titutio sit, an neganda: [3 & 7.] Sane circa solu-
tionem propozitæ quæstionis, diversa sunt sententiæ
diversorum: aliis adferentibus restitutionem facien-
dam: aliis sententibus in contrariam: nonnullis viam
mediam eligentibus, ac dicentibus eam faciendam in-
terdum, quandoque penitus denegandam. Primi per
decretalem epistolam d. Lucii Pa. Juvari videntur, ar-
guentis quosdam iudices delegatos, qui restitutionem
viri, qui sine iudicio ecclesie uxorem dimiserat, & ei con-
sanguinitatem postmodum opponere, spoliare ac re-
penti conjugem denegabant: & mandatis sibi prius re-
stitui taliter spoliatam, & postea de matrimoniali causa
cognosci. Horum autem adferentium incellus & vider-
tur periculum oppugnare: sed ipsi timorem incellus inane
esse respondent, cum etiam beneficio restitutionis
obtentio, qui consanguinitatis habet notitiam, nec exige-
re debuit, si contra conscientiam, nec solvere tenetur:
quoniam si secus egerit, adificat ad gehennam: sicut nec
consanguinitatis conscientia, super cuius conjugio quæstio
non movetur. Secunda vero adferit per oraculum g.
Clementis Papæ fulcitur: a quo cum fuisset quæsitum, ut-
rum muliere quadam quandam in virum perente, qui
ut eam repelleret, exceptionem consanguinitatis obicit,
prius esset de impedimento consanguinitatis agendum,
quam super matrimonio sententia proferretur: sic in-
quisitioni factæ respondit, quod cum exceptione probata,
principalis quæstio perimatur, prius est cognoscen-
dum de ipsa, quam ad definitionis articulum proceda-
re: cum etiam in multis casibus restitutio differatur,
secundum canonicas sanctiones. Opinioni autem ulti-
mæ videtur non incongruè adaptari, ut in gradibus
consanguinitatis divina h. lege prohibitis restitutioni ad-
itus præcludatur: sed constitutione interdictis huma-
na, restitutio locum habeat cum effectu: cum in illis
dispensari non possit, & in istis valeat dispensari: sicut
B. Greg. & multi alii dispensarunt. Unde non peccat
qui in hoc articulo ad mandatum ecclesie reddit debi-
tum conjugale. Nos autem ad præsens nullam de-
predictis sententiis reprobandus: nec cuiquam eam
aliquid præjudicium ex nostra responsione vo-
luntus generari: quamvis præscriptum Lucii Papæ
mandatum ad possessorem: responsum vero Clemen-
tis ad petitorum referatur. Porro cum mulier, quæ con-
sanguinitatis habet notitiam, præsertim in gradibus,
quos lex & divina prohibuit, non possit huiusmodi viro

[1. Magister vero conditionem appozitam accepit, & quod
alio non accepit affirmavit. & infra. Tunc vero magister
causam calcavit exinde paramenta ecclesie, instrumenta do-
morum sibi accepit, & nonnulla ex eis sicut abducta, ac postmo-
do vendit ad viros, cum eis scilicet quod pererat denegatum, quia
pererat sibi vobis facere rationem, si forsitan vos offenderat, adiecit.
Vocatis interitibus que male calare attendentes, & no se de do-
morum tenentis rationem destruxerunt ad sed. Apost.
appellavit. & cum in fratre Episcopo que gesta fuerant audivisset,
ante perit ad domum accessit eandem, & eos qui inventis
sibi domum custodiam a magistro relictos eiecit, ex ea vim
sua vim iura permittunt, licite repellentes. Unde cum pos-
sessor prædicti domus sub conditione tradita fuisset eidem magistro,
tenentis condicione tradita non tenet. Præsertim cum eidem
magistro cum domum illam intraverit, nullam est vobis præjudi-
cium pronuntiam quo vobis eam possessu repellere, cum ad ad ve-
stram adulationem perveniret, præsertim cum verus dominus con-
sanguinitatis non moveret vel suspicatus fuerit vel debuit suspicari, &
infra. Cum autem Cardinales prædicti, qui curam ex tam ex
peris vestra quam ex alia propozita fuerant, nobis fideliter resti-
tuerunt.]

CAP. XIII.

De contra petentem restitutionem conjugii, opponitur con-
sanguinitas in gradibus prohibitis, & offeruntur probationes para-

a. Tridon. al. Tridonens. b. Cap. 2. eod. tit. in 3. compilatione.
c. Tridonens. d. Locutio, aliter. Lacedio. e. Tridonens.
f. R. de iur. in lib. post. p. 2. tit. 11. cap. 23. & Glossan. in Car. glori-
mond. p. 2. cap. 10. g. Tridon. h. Faceret, in
aliquo exemplar & male, cum faceret ad humilitatis referatur,
non ad conditionem se & sua magistro templi tradiderunt, si quod
fuerant placere Episcopo & cap. Tridonens. ut clarissime patet ex an-

a. Ca. 3. eod. tit. in 3. comp. b. in remeti partibus, &c. c. al.
Nal. D. al. V. d. ca. ex consanguinitate super eod. e. videretur
per expugnare. f. nec contra cons. vi. ten. g. intelleximus.
supr. de ord. cogn. h. Oltm. ab hominum raritatem, tantum in-
ter filium & matrem, patrem & filiam veritas erat conjugali ve-
xus lege divina. i. Vid. Levit. 18. & 19. q. 1.

Hhh 2

sine mortali peccato carnaliter commiseri : quoniam... omne, quod non est ex fide peccatum est: & quicquid sit...

Per solam traditorem mulieris ad domum eius... Idem Vulturanus a Episcopo... [I] Coram parte idem Episcopus...

[I] Apperebant etiam accusatores & testes exhibentes chartam... [2] Quem ad modum allegabat. Ceterum pari replicabat...

Interdictionum Vide si non competat contra illam... Idem... C Vm d ad sedem Apost. accessisset...

a Expellat. b presumatur. c Constat. d In hunc locum vide Abbates.

a Vulturanensi. b C. ad tit. 2. c. 1. d. C. ad tit. 2. c. 1. d. C. ad tit. 2. c. 1. d.

item, quod Camanen. Episcopi nunciis cruce hospitali...

sione juris parochialis in parocia de monte, questione suborta: & infra. Nos attendentes, quod (ex eo solo quod populus parochialis parociae, timore sententiae suae per aliquot dies abstinuit a divinis) nullam in eos juris parochialis possessionem idem Episcopus fuerit adsecutus, nec fuerit aliquo modo probatum, quod (eo tempore, quo sententiam ipse protulerit) possessionem in illis juris parochialis haberet, vel prius etiam habuisset, restitutionem ei adjudicare de jure nequimus, cum ipsum non confiteretur spoliatum.

CAP. XVIII.

Recipiens scienter rem inuestam a spoliatore, tenetur eam spoliatore restituere, licet non probet dominium.

Idem in concilio generali. b.

Apud contingit, quod spoliatus per spoliatorem in alium re translata, dum adversus possessorem non subvenitur per restitutionis beneficium eidem spoliato, commodo possessionis amittit, propter difficultatem probationum d. juris, proprietatis amittit effectum. Unde non obstante juris civilis rigore, sancimus: ut si quis de cetero scienter rem talem e receperit, cum spoliatori quasi succedat in vitium (eo quod non multum interit, quo ad periculum animae, injuste definire, ac f. invadere alienum) contra possessorem & hujusmodi spoliato per restitutionis beneficium futuratur.

CAP. XIX.

Occupans certum locum, in quo quis iura liberè possidebat, si per ipsum occupationem non potest possideri sua iura liberè possidere sicut prius, convenit pariter possessori pro libertate possidendi: & restitutio fieri non potest, nisi demittat locum in pristina libertate, hoc dicit, valde singulariter.

Gregorius IX. Episcopo Lucan. g.

Pisanis ac Lucanis civibus per gravem discordiam (quam diu inter se habuerant) afflictis graviter & attritis: & infra. P. Subdiacono nostro dedimus in mandatis, ut possessione, quam in quibusdam castris constat Lucanam ecclesiam habuisse, si prius plenè ac liberè (sicut tempore motus discordiae habuerat) restituta, & super ea, de qua dubietas oriretur sufficienti cautione recepta (quod iuri coram nobis praedicti Pisanorum) prolatis pro occupatione castrorum ipsorum in eos sententias relaxaret: & infra. Pisanis igitur adferentibus quod per te stabat, quo minus tibi iuxta mandatum nostrum fieret restitutio, & instanter perentibus, ut dictas sententias praefatus Subdiaconus relaxaret: ipse receptis cautionibus de parendo iustitiae coram nobis, sententias relaxavit eisdem: propter quod tu reputans te gravatum, ad nostram praesentiam accessisti, impugnaturs processum Subdiaconi sepe dicti: & infra. Porro duo in nostro continebantur mandato: ut videlicet possessio, quam constabat Lucan. ecclesiam habuisse tempore motus discordiae, prius restitueretur eidem: & ut eidem possessionis restitutio fieret plenè, ac liberè, sicut eam habuerat tempore referrebat: quorum primum ad factum, alterum vero referrebat ad modum. Unde licet (prout pars Pisanorum dicebat) in facto mandati formam Subdiaconus ipse adimplere nequiverit, quia non poterat facere tibi restitui possessionem castrorum, de qua non constabat eidem b, nec etiam (secundum

a Semel possidens, semper praesumitur possidere. b Lateran. sub Innocent. I. l. cap. 24. c Cap. 3. eod. tit. in 4. compilatione, qua sunt remedia huius capitis, & quando & quibus competant, tradit Matth. Affl. Dec. 210. Praxia. Pap. in tit. de forma lib. in causa spoliatae possessionis. d al. ius. e accepit. f aut non videt alionam. g Gregor. Episcopo Lucan. h Vid. l. diligenter. ff. manda.

Hhh 3

[1] Si infrascripta nobis & alia causa qua super ecclesia & hospitali de monte Cnario inter eos agitabatur, prout gesta fuerant in praesentia ven. s. m. Sapient. Episcopi, qui ex delegatione nostra ad investigandum, praesentibus, nos diligenter inspectis, quae contra nos non Episcopi alii fuerant, haberi ea decrevimus pro infestis, cum nullatenus nobis eorum in causa ipsa iudicium non fuisse sicut ipsorum ad alionam recognovimus: eandem causam dilectis filijs.

[2] Si aliqui autem propendunt, quod est per testes foris, ipsos sufficiens, quod per manuum Episcopi fuerant inspectis, cum tamen non constiterit de mandato Episcopi fieri, vel quod ipsi ratum habuerit factum ipsius, relictum non potest esse locum vendicare, quoniam non constaret Episcopo praedicta tenere, qui utique ipsa de iure possidet, ut pote ad iudicium & in sua discreta confutur. Sed ad hoc pars altera obstant, quod quatenus per dicta testium evidenter mandatum Episcopi non probatur, quia tamen iudex motum animi non potest in alia causa inferre, pro sententia erat merito praesentibus. Dignior & alii intellectus qua utriusque partis procuratorum proponit accusetur.]

CAP. XVI.

Sententia, de qua constat, a clerico opposita, impedit executionem iurium etiam lata in possessore. h. d. comprehendendo negotia sua, & veram lectionem.

Idem.

Quoniam vobis ad dedisse meminimus in mandatis, ut a Oveten Episcopo ad debitam partis restitutionem Zamorinens. diocesis, quam tenebat, cum inde perceptis fructibus cogere restitueret: & infra. Verum quoniam manus est actio, quam inopia debitoris excludit, si mandamus, quatenus non prius Episcopum ad restitutionem fructuum compellatis, quam ipse fuerit taliter restitutus, ut restitueret possit, quod percepit de perceptibus alienis.

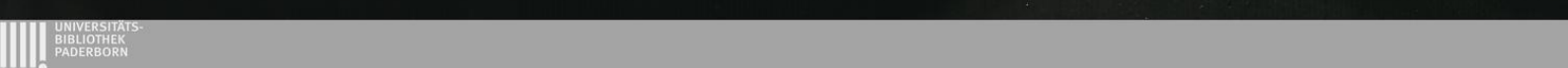
CAP. XVII.

In recommendationis probationem non probatur quasi possessio praedicta: licet aliquibus diebus fuerit observata: ideo per recommendationem, hoc solo probato succumit. hoc dicit, quo ad mandatum.

Idem & Albari S. Genovesi Parisien.

Quoniam inter te pro Abbatis tua, & Parisien. Episcopo, nomine Parisien. ecclesiae, super possessio-

a. al. non igitur. b. Vid. l. alter. C. de proba. & l. i. C. de conf. c. altera. d. Cap. 1. eod. tit. in 4. compil. e. Ovetensi & Zamorini Episcopatus in Hispania sunt. Vid. Isaac. Vasium in ann. Hispan. cap. 22. f. Vid. l. maris. ff. de delo. g. Dicit in edit. h. l. Cap. 2. eod. tit. in 4. comp.

quod tu ipse dicebas) affectum & pensionum possessio poterat tibi restitui, quia ea non fueras spoliatus: fuit tamen in modo peccatum: quia debuit facere, ut Pifani possessionem pensionum & affectuum, (quam per eorum confessionem constabat te in castris praedictis habere) tibi dimitterent plene ac liberè, sicut ecclesia tua illam habuerat tempore motus discordia: quod quidem esse non poterat, nisi Pifani castra ipsa omnino dimitterent: quia illis detinentibus castra & munitiones castrorum, in quibus dictas pensiones recipis & affectus, ea plene ac liberè habere non posses, sicut habebas quando ipsi castra eadem minime detinebant, eo quod quamdiu ea detinent, in eorum potestate relinquitur te non admittere vel repellere, quando velint. His ergo diligenter auditis, processum huiusmodi de factum nostrorum consilio irritum iudicamus.

DE DOLO ET CONTVMACIA.

TITVLVS XIV.

CAP. I.

Reus, qui iuramentum in possessionem ad mandatum iudicis non admittit, non multabitur de canonica aequitate, si intra annum caueat stare iuri.

Alexander III. Herforden. b. Episcopo.

AD hanc cum e contingat actorem multotiens mittendum esse in possessionem causa rei feruanda, propter absentiam partis aduersæ, & per eius dolum siue potentiam non possit rem custodiendam nancisci, ac imminente sine anni, reus (ne possessionem amittat) debitam offerat cautionem, cuiusmodi sit pena multandus (quis iustitiam non paruit iudicis) à nobis tus fraternitas requiritur. Ad quod dicimus, quod in ecclesiasticis personis & negotiis rigor & districtio iuris non requiritur. d. sed (cum iustitia propter hoc non periclitetur) patienter admitti debet, cum reus per cautionem standi iudicio se adstringit.

CAP. II.

Propter contumaciam rei patet iudex rem petitam sequestrare, & ipsam contumacem in expensis condemnare, quas propter ipsius contumaciam vel dolosam exceptionem alior fecit.

Idem Abbat. de Ramef. & Archidiacono Helten.

EX literis e vestris accepimus, quod cum vobis causam, qua inter monachos de f. Etollen. & canonicos Linconen. super ecclesiis de V. & M. vertitur, duxerimus committendam, & canonici citati legitime, se contumaciter absentauerint: vos, licet monachi essent ob contumaciam aduersæ partis in possessionem rerum petitarum mittendi, intuitu tamen religionis mitius agere cum eis volentes, possessionem sequestrari fecistis: ut sic saltem canonici affectu tædio, stare iudicio cogereatur, tandem monachis ecclesiis sibi postulantibus restitui, canonici responderunt auctoritatem vestram penitus expirasse, eo quod ad alios iudices literas impetrarunt, quæ praedictare prioribus videbantur. Veram quoniam in posterioribus literis non fuit mentio facta priorum, nec in eis nomina continebantur ecclesiarum, quæ in prioribus posita fuerant, sed g. indefinitè dicebatur, super quibusdam ecclesiis: nos attendentes malitiam & dolum nulli patrocinari debere, mandamus, quatenus praedictam h. causam se-

a. Vid. Abba. & Fel. in hoc loco. b. al. Herfr. al. Elfor. c. Cap. i. eod. tit. in i. compil. & post euc. Lateran. sub Alexand. III. part. 3. c. i. d. vid. l. unicam. ff. si quis ius dicat. non obtem. c. Post. conc. Lateran. sub Alex. III. p. 1. c. d. c. 2. eo. tit. in i. compil. & Croften. al. Erolis. g. sed tantum in d. i. ff. h. prescriptum.

cundum formam priorum litterarum (non solentibus posterioribus) terminetis: expensis, quas propter hoc monachi fecisse noluntur, eis à canonico iudice accipientes.

CAP. III.

Altere contumace testes recipi, & iuramentum fieri debet, si non contestata, res insilente, hoc dicit, fraudem committentem relictum.

Idem Exon. & Ventorum. a. Episcopo, & alio Herforden. b.

CAusam, quæ inter F. & R. filium Agathe de Monte ipsius A. vertitur, vobis fratres Episcopi & Linconen. Episcopo commissimus terminandam: & non Caterum, si aduersarius ius legitime & citatus, & sententiam vestram accedere, vel iudicio ecclesiastico, contempserit, aut etiam se absentauerit (cum de hoc recessisse dicatur) procuratorem eius, si quere reuocari conuocetis: qui si uenerit, siue non, tunc ad proceum rem non dimittit, denunciacionibus ad domum eandem sis, receptis testibus alterius partis, iuxta dictam formam ad profereendam sententiam procedatis d.

CAP. IV.

Si reus post litem contestatam esse contumax, & saltem causa, seruet definitiua sententia: si non loquet, aliter non sequestracionem inducitur.

Verbanus III. de novo loco, & de Vigor. priuibus c.

Prout nobis f. & infra. Reum, quæ a contumaciter à presentia vestra recesserat, iuramentum iugulis exponere cautionem, quod coram vobis preberet. Cumque die praefixa vestro se conspicere praesentet, prætenu advocat, quem non habebat, & respondit solita malitia reculauit. Tandem actore iuramentum spondit, quod quadraginta annis decimam decemque erat contentio, perceptiua: variisque postulationibus cautacionibus utens, in vocem ap. prorupit, & contumaciter iuramento contempserit. Ideoque manumens, quatenus ad conuincendam h. causam malitiam, & mel eum ad presentiam vestram conuocetis: & si contempserit, causam (utpote litem, quæ recesserat) definitiua sententia terminetis, & saltem saltem ad iudicetis possessionem, seruatam duntaxat possessionem proprietatis absentis.

CAP. V.

Quæ fundata intentione altera exceptionem peremptoria sit, quam non probat in continentis, sed accipit in iudicio, & in probando, condemnatur in continentis, definitiua sententia in expensis, ac solvere cogitur: quod si non potest, puerumque secundam arbitrium iudicis, hoc dicit vasa. Quæ sunt lecturam qua placet. P. anor.

Innocentius III.

Finim litibus i. capientes impositi, ne peremptoria modum grauentur laboribus & expensis i. praesertim cum de beneficiis ecclesiasticis litigant, quatenus dispendio diu vacare non possunt. Praesentibus statuimus, ut postquam intentionem suam aliter non fundauerit, si reliqua forte voluerit legitimam cautionem opponere, quam nolit i. aut nequeat in continentis probare. Quia frequenter ad impetrandum ad-

a. Vigorn. b. al. Forde. c. De citatione sua. d. h. incipiente: citendus persuasiter. d. Vid. Lenonensis. i. quomodo & qua. iud. per Bari. e. Ferrandus de Cognato. l. 1. c. 1. in i. compil. g. al. ita. qui contumaciter aguntur. cont. tit. in i. compil. h. contumaciter. i. c. 1. in iud. in i. compil. l. Vid. l. a. & ibi Bari. 3. hoc autem iudicium. De iud. in i. compil. l. sive mater. 4. 1. Ad Tertium.